

A diákok lopnak, de nem tudnak róla

## Szinte senki sem ismeri a szerzői jogot

Közel nyolcvan százalékkal esett az újautó-értékesítés 2006 és 2010 között. Válság vagy katasztrófa? – tette fel a kérdést több előadó is a Gépjármű Márkakereskedők Országos Szövetsége (GÉMOSZ) konferenciáján 2011. május 25-én. A gazdasági válság kifejezéssel sok minden magyarázható, de az okok már nem ennyire egyértelműek. Szokás a bankokat, felelőtlen államokat megjelölni hibásként, de ne feledjük, a valóságban semmi sem csupán csak fekete vagy fehér. „Csak az nem hibázik, aki nem dolgozik” – mondta el a konferencián Szatmári Kristóf, belgazdaságért felelős államtitkár.

Több generáció nő fel anélkül, hogy tisztában lenne a szerzői jogokkal.

Általában ott hibázik az ember, hogy azt gondolja, ha kicsiben csinálja, nem kaphatják el, majd belekezd. Aztán egyszerre azon kapja magát, hogy több tízgyányi filmet, zenét, szoftvert töltött le számítógépére. Innen már nincs megállás. Ameddig az attitűd nem változik, a kreatív ipar meglopása továbbra is a munkavállalók tömeges leépítésével jár. A helyzet pedig még ennél is összetettebb: nem elég, hogy a könyvkiadók, szoftvergyártó cégek számára nem éri meg új terméket létrehozni, így a nyomda- és elektronikaipar, illetve velük együtt a viszonteladók is szép lassan csődbe mennek. Eközben azok, akik legálisan vásárolják szoftvereiket, szakkönyveiket, versenyhátrányban vannak azokkal szemben, akik az illegális utat választják. Az állam pedig jelentős áfa- és adókiesést szenved el. El kellene gondolkoznunk azon, hogy a válságról talán nem is csak a bankok és a felelőtlen államok tehetnek.

A Járműipari Adatbázis Forgalmazók Szakmai Testülete ezt a szerzői jogok területén kialakult áldatlan állapotot kívánja visszaszorítani, megszüntetni. Már látszik a fény az alagút végén. A testület kezdeményezésére a Hamisítás Elleni Nemzeti Testület (HENT), a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) és a Nemzeti Közlekedési Hatóság (NKH) az idei évtől kiemelt figyelmet szentel a szerzői jogsértések megelőzésére és felderítésére a járműfenntartó iparban is. Ennek a stratégiának része az ősszel induló műszaki vizsgabiztosok továbbképzése is, melyen a NAV Szellemi Tulajdonjog Védelmi Osztály munkatársai fognak előadást tartani a szellemi tulajdonjog védelméről.

### Elkészült az attitűdfelmérés

Ahogy erről az Autótechnika 2011/3. lapszámában be is számoltunk, a Hamisítás Elleni Nemzeti Testület – a Nemzeti Erőforrás Minisztérium Oktatásért Felelős Államtitkársága és az Autószerelők Országos Egyesületének támogatásával, a Járműipari Adatbázis Forgalmazók Szakmai Testületének kezdeményezésére – 2011. március-áprilisában országos felmérést végzett a magyar középiskolákban, amelyben a diákok szellemi tulajdonnal, különösen a szerzői jogi védelem alatt álló tartalmak on-line felhasználásával, valamint a termékhamisítással kapcsolatos ismereteit, attitűdjét vizsgálta. Jelen felmérés eredményei a középiskolások válaszaiból építkeznek, de a Járműipari Adatbázis Forgalmazók Szakmai Testülete úgy tapasztalja, ez az attitűdfelmérés a már aktív, dolgozó korosztályra is érvényes.

A felmérés eredményeire is alapozva alakítja ki a HENT a jövőben a fiatalok szellemi-

tulajdon-védelmi ismereteinek bővítésére szolgáló intézkedéseit. Az on-line kérdőívet 241 középiskolából 17 435 diák töltötte ki, az eredmények pedig néhol meglepően alakultak.

Iskolai napokon a megkérdezettek több mint fele (55%) 1–3 órát, 24%-a viszont több mint 3 órát tölt a világhálón. Hétvégére a napi 3 órát meghaladó internethasználati arány 48%-ra emelkedik, miközben mindössze 3–4% válaszolta azt, hogy nem használja az internetet.

A megkérdezettek 52%-a válaszolt úgy, hogy szokott letölteni tartalmakat. A letöltési módszerek között továbbra is a torrent a legjelentősebb (filmek: 83%, zenék: 55% a letöltőkre vetítve), de a fórumok is sokaknak kínálnak letöltési linkeket (filmek: 29%, zenék: 45%).

A fájlmegosztó oldalak használatához kapcsolódó következményekre rákérdezve a diákok körében elsősorban a saját eszközben potenciálisan keletkező kár (vírus, adat-



**Mire használja a diák az internetet? (A HENT felmérési prezentációjából)**

\* Más kérdések alapján 86% tölt le filmeket, zenét, szoftvert az internetről



### Miért töltenek le illegális tartalmat a diákok? (A HENT felmérési prezentációjából)

Település	Iskola	Kitöltők száma
Veszprém	Jendrassik-Venezs Középiskola és Szakiskola	579
Kiskunfélegyháza	Kiskunfélegyházi Középiskola, Szakiskola, Speciális Szakiskola és Kollégium	518
Budapest	Csonka János Műszaki Szakközépiskola és Szakiskola	153
Zalaegerszeg	Ganz Ábrahám és Munkácsy Mihály Szakközépiskola és Szakiskola	89
Sopron	Vas- és Villamosipari Szakképző Iskola és Gimnázium	80
Eger	Bornemissza Gergely Szakközép-, Szakiskola és Kollégium	78
Makó	Makói Oktatási Központ, Szakképző Iskola és Kollégium	68
Budapest	Kossuth Lajos Két Tannyelvű Fővárosi Gyakorló Műszaki Szakközépiskola és Szakiskola	61

A táblázatban azok a járműipari középiskolák szerepelnek, melyekben ötvennél többen töltötték ki a tesztet. Rajtuk kívül 28 járműipari oktatási intézmény kapta meg a kérdőívet, azonban egyes intézményekben mindössze egyetlen választ küldtek (voltak olyan létesítmények is, ahonnan egyáltalán nem érkezett kitöltött kérdőív). Feltehetően a felelős tanár töltötte ki a tesztet, majd nem foglalkozott vele tovább. Érdemes elgondolkodni azon, hogy ennek mi lehet az oka. Talán úgy gondolták, jobb eltitkolni a szerzői jogi oktatás hiányát? Esetleg a kitöltő sem volt biztos a dolgában? Ezekre a kérdésekre továbbra is keressük a választ.

vesztés, adatlopás), másodsorban a kreatív tartalmakat előállítók/terjesztők vesztesége, harmadsorban pedig a jogsértés megvalósítása merül fel. Célzott rákérdezés alapján a diákok ¾-e törvénytelennek tartja a fájlmegosztó oldalak használatát, bár ez mindössze ötödüket tartja vissza attól, hogy letöltsenek.

Tízből heten úgy nyilatkoznak, hogy nem terveznek fizetni addig, amíg van ingyenes alternatíva. Mindez történik annak ellenére, hogy a diákok 63%-a szerint a zenészek érdemelnek pénzt (jogdíjat) sikeres dalaiért. A szerzői jogi ismeretek tanulására vonatkozó kérdés kapcsán a diákok 1/6-a (17%-a) válaszolt úgy, hogy az iskolában szóba kerültek a szerzői jogok; a szerzői jogokról a túlnyomó többség informatikaóra keretein belül hallott.

A diákok 36%-a szerint jogszerű filmeket feltölteni az internetre, negyedük szerint jogszerű az is, ha egy teljes regényt beszkennelek és felteszik a világhálóra. A diákok 30%-a szerint pedig szabadon, a forrás megjelölése nélkül bemásolhatnak a dolgozatukba egy interneten talált szöveget.

### Változtatni kell

Elmondható tehát, hogy alapvető gondok vannak a szerzői jogok oktatásával. Ez a probléma ráadásul nem új keletű: hagyjuk, hogy az információs társadalom elrohanjon mellettünk, anélkül, hogy kellően felkészültünk volna rá. Egyes magyarországi mérőszámok szerint vége a válságnak, elindult a fellendülés. Ha viszont visszatérünk a válság előtti szokásainkhoz, akkor újra ugyanígy végezzük majd. Még hány válságot bírunk ki? Mikor jön el az ideje, hogy változtassunk? Ha a Járműipari Adatbázis Forgalmazók Szakmai Testületén múltna, akkor már ma. Mindent megtesznek azért, hogy a szerzői jogsértések megszűnjenek, hogy az emberek tudják, mivel járnak azok az – első hallásra – ártatlannak tűnő lépések, melyekkel valójában a feketegazdaság felé sodródnak.

SZÜCS PÉTER

**Kattintson** honlapunkra, vagy **csatlakozzon** az **Autótechnika facebook** közösségéhez, ahol **információkkal**, ajánló **programokkal** várunk mindenkit!

[www.autotechnika.hu](http://www.autotechnika.hu) • [www.facebook.com/autotechnika](http://www.facebook.com/autotechnika)

